

TIDEVARVET Nr 19: 1930

Vår ledande artikel, handlar om riksdagens avslag på motionen om skydd mot vräkning av arbetare vid arbetskonflikter.

Av Greve Coudenhove-Kalergi har utarbetats ett utkast till en paneuropeisk pakt, som nu föreligger i korrektur. Det synnerligen intressanta utskyck kommenteras i artikeln om Ett funktionalistiskt Europa.

I sin skildring av Den fjärde Internationalen, de kristna kommunisterna, infärd Tidevarvet ett gammalt löfte till sin läsekrets.

Två bokanmärkingar: Pier Gudro skriver om den för den italienska kvinnans ställning betydande oansen Kvinman utan hjärta. La donna senza cuore av Ester Lombardi. Fru Rita Ohlqvist, Finland, anmäler andra delen av Elga Kerns bok Ledande kvinnor i Europa, en bok om kvinnor i alla länder.

Banjourkostymen berättelse av Moa.

Vad har hänt?

Första maj har firats med glans, större än på 15 år säga de som minnas.

Egentligen hörde ju detta till förra veckans område. Men Tidevarvet måste på torsdagen skynda sig att komma ut innan kommunikationerna uppbörde att fungera, och hann inte invända den glada dagens slut. Det var ett solsken och en värme, som kom skollovet att kännas som beställt. Takterasserna och promenaderna voro fulla av safridrickande och världsvana skolbarn och andra lediga människor. Demonstrationerna, som i fjol måste uppstjutas på grund av det obarmhärtiga snogloppet, hade i år samlat rekordartat deltagareantal, med två timmars avstånd mellan första ledet och det sista. Och på Gärdet var en gröngrässtämning, ett banansjällande och tidningsutropande som kunde mäta sig med vilken lantlig sommarfest som helst. Arbetslöshetsförskäring, fred och demokrati voro kraven.

Solen har fortsatt att stråla hela veckan med sommarlik värme, men niojet är förrådskt. Om nästerna fryser det, och detta väder är det farligaste för grödan. Därför har värden sina stora bekymmer för jordbrukarna, då avgrörs till en del nästa års äde.

Fastän jordbrukshjälpsens huvudfråga ännu inte är färdig för behandling i riksdagen är den i olika delar alltså aktuell. Sist behandlades lantarbetarnas viktiga angelägenhet, om skydd mot vräkning vid arbetskonflikter.

Härvd visade sig en klar uppdelning efter partilinjier, d. v. s. de borgerliga partierna mot socialdemokrater och kommunister. Forslaget föll. Fastän frågan utan tvivel måste få olika färg, beroende på om den ses från arbetsgivar- eller arbetarhåll borde det ändå inte vara alldeles otänkbart att partierna kunde se bortom de skiljande synpunkterna i själva verket måste ju den enes intresse vara den andres.

Veckovakten.

Ett funktionalistiskt Europa

Utkast till en paneuropeisk pakt.

Boken Paneuropa är Coudenhove-Kalergis första stora utkast till och motivering av en närmare europeisk sammanslutning. Den finnes nu översatt till svenska i den Bonnierska serien Dagens Ansikte. Sedan den boken utkom i Wien för sex år sedan, har författarens idéer om Paneuropa vunnit ofantligt i påtaglighet. Han är väl också nu ungefär sex år före alla andra nu som då. Det senaste paneuropeiska aktstycket som kommer ur hans hand är Utkast till en paneuropeisk pakt. Eftersom det första paneuropeiska förslaget har utlovats inkomma till Föredförbundsöverläggningen i höst, och Europa alltså är aktuellt, kan det kanske vara av intresse att göra några utdrag ur det korrekturavdrag till paktens som författaren sånt oss.

Inledning lyder så här:
»De undertecknade suveräna makterna sluta ett evigt förbund för att varaktigt säkra den europeiska freden och organisera det politiska, ekonomiska och andli-

ga samarbetet mellan de europeiska folken.

Det nya förbundet: europeiska statsförbundet, skall anses vara grundat, då stater med tillsammans 120 miljoner människor ratificerat pakt. Tillträde till förbundet — dock utan några privata förbehåll — är öppet för alla stater vilkas område (utom kolonierna) ligga helt eller delvis i Europa. Med Europa menas den europeiska kontinenten med tillhörande öar.

Författaren lämnar frågan öppen huruvida Storbritannien och Ryssland kunna vara med. Hans första uppslag, att bara kontinentaleuropa skulle räknas, har nämligen mött mycken kritik.

Europeiska medborgare.

Alla medborgare i de anslutna staterna bli samtidigt europeiska medborgare. Ett särskilt direkt europeiskt medborgarskap skola alla de ha som tillhörä det europeiska förbundet förvaltning och den europeiska domstolen samt alla de som bo inom förvaltningens europeiska exterritorialområde. Även de som icke till-

höra någon stat kunna bli europeiska borgare.

Det europeiska statsförbundet skall betraktas som en regional överenskommelse inom Folkförbundet.

De intressantaste punkterna i Coudenhoves förslag är följande: 1) Den absoluta solidariteten medlemmarna emellan gentemot varje angrepp utifrån. (Men vem skulle kunna angripa ett federativt Europa?)

Detta betyder ett militärt fördrag mellan alla de anslutna staterna i samband med nedrustning. Det fordrar också ett auktoritativt forum som kan bedöma vem som är angriparen. Författaren nämner ingenting om vad som skall hända om det visar sig att en förbundsmedlem vid en kris är den vållande.

- 2) Likaberättigande inom förbundsstaterna för de nationella och religiösa minoriteterna.
- 3) Skapandet av ett stort in-neroeuropeiskt frihandelsområde. Ingen stat får sluta ett fördrag med utomeuropeisk stat på mest-gynnad-nation-basen utan att en

(Forts. å sid 6.)

Det möblerade rummet

Vi ha nu kommit upp i riksdagens arbets andra våning. Med den första menar jag då det förplåskiga arbetet. Sedan komma de gemensamma värtigarnas sakkundigdomsl efter påsk, när allt gammalt skräp placeras i sina olika fack och så går man genom deklageringsbetänkandet och dess behandling en trappa upp, där den politiska utskikten är friare och mera storlagen.

Men bland småsakerna i bottenvåningen finns alltid några, som inte alldeles få glömmas bort, fastän det som händer däruppe är så mycket mera spännande. Och när vi rannpola oss själva och de ärenden vi från början skänkt vår uppmärksamhet, kunna vi inte komma ifrån en liten redogörelse för deras öden, hur långt bort januari och februari månader än må synas där de första motionernas breda flod valde över oss.

I fråga om lantarbetarnas bostadsförhållanden, för att ta en viktig fråga ur högen, bedömer riksdagen i första rummet enligt utskottets förslag begära fortsatt undersökning samt utredning om och hur mycket det allmänna borde tröda hjälpanne emellan. Socialstyrelsens förslag i sitt yttrande, att man möjligen skulle kunna ställa medel ur radsrättskommitténs till förfogande som nya till till hjälp och stöd för utredningen till de lantliga bostäders bästa. Det allmänna hjälp lygde numera alltid nära till hands.

Däremot brydde sig riksdagen inte om att kräva den med tillräcklig behögenhet utrustade bostadsinspektion, som motionärerna och reservaterna emellan utskottet hemställt om för landsbygdens räknning.

»Emellertid får ju utredningen tas som ett steg mot den nya inställning, som behövs så väl här liksom ifråga om alla andra underliga nöjesämnen, där man inte vill till hjälp och stöd för utredningen utspassade efter de minsknings sinnenart, som inte kunna stäffa sig bättre.

Varför skulle det inte finnas skötselansgrän och behov av varkra omgivningar och välirredda rum också ha dem, som till att börja med måste rikta all sitt intresse på att bli av med de dragiga golven, på att få förutskivet och tak som inte stäppa regn igenom? Varför skola man bli så förvånad, som jag blev i min ålder, när jag hälsade på bostadsminister John och fann, att hans intresse utöver ställningarna var möblering. John var en ung lantarbetare som bodde tillsammans med sin mor i ett gammalt hus, vilket från början beständ av ett enda vårdstoll jättelikt rum. Så mycket ytterväggar, så valdiga golvtyr, så liest ombonat. När tiden försvand löst från önskräkt härskrad till ett samarbetsförhållande mellan husbode och anställda, byggdes det stora kalla rummet om till tre små trevliga och ett av dem var Johns.

Där utvecklade han all sin fantasi, som annars så nogsnamt dölles under hans bygga och inbunden, till synens nästa väsen. En liest spjölfa på pl kortväggen med en gammaldags avlag spjög ovantör och några väl valda smakfullt placerade fotografier. Trasmator i särskilt utmärkt mönster och egenhändigt uppnatta fina gardiner.

Man är ju van att se så många välskötta, rörande trivsamma hem innanför de grova väggarna; att det inte alla ha en ordningen, som gjorde ett sådant intryck. Det var överraskningen att finna en personlighet tröda ut ur sin stumhet och ta sig uttryck i detta för förhållandena alldeles ooriginella nek omländriga rum.

Måtte riksdagens utredning verka så långt, att snart en John kan trivas i varje satsarlägenhet och varje drängensgå i alla våra landskap. Vem kan genomsökta allt, som skulle vinnas därmed.

Casan.

Jord och guld

En arbetsam herre. En arbetsam och häändig herre byrde en stuga i en tallbacke ute i skärgården. Han betalade inte så hög hyra, men tallbacken erbjöd heller inte så stora förmåner. Emellertid tog han sig för att förbättra området. Han skaffade med egna händer dit jord och anlade ett potatisland som han skötte mönstergillt. Nästa år kom tallbackens ägare och begärde höjd hyra. En stuga med potatisland måste betalas dyrare än bara backen. Den slitne mannen fortsatte trots detta sitt arbete och skaffade sig ett land till, där han sådde morötter och spenat. Hyran höjdes på nytt: Tredje året

sträckte han sig ända till anläggningen av rabatter med allhandla slag av blommor. Men värden kom igen.

Så stod saken när nästa hyresgäst flyttade in. Då var det inte längre bara en stuga i en tallbacke, utan ett sommarställe med alla förmåner, potatis- och grönsaksland och blomsterrabatter. Och hyra däreför. Allt utan att värden röra en hand för att värda eller förbättra sin jordbit.

Denna sanna historia är inte enastående i sitt slag. Ty så går det i verkligheten till. Arbetet beskattas medan jorden skaffar sina innehavare oförtjänta vinster.

3000 år av arbete.

I Chicago kunde man för nästan hundra år sedan köpa ett jordstycke på 1,000 kvadratmeter för 20 dollars. Summan motsvarar ungefär 13 dagars arbete, mätt efter dåvarande genomsnittliga grovarbetarlön. Sextio år senare, d. v. s. omkring 1890, kostade samma jordbit 1.250.000 dollars — efter ovanstående värdering ungefär 3.000 år av mänskligt arbete.

I början av 1900-talet beräknades i Tyskland jordvärdet för hela landet stiga med omkring 500 miljoner mark per år — och säkert har tarten, inte minskats (Forts. å sid. 6.)

S L O T T S T H É

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HÖGLÄNDERNA OCH SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPÄDASTE SKOTTEN A THEBUSKEN.

konsum

gröna bilar med goda bullar

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag. Sussplan 1-3, 2 tr. Stockholm.

UTGIVARE: Ada Nilsson. REDAKTIONSKOMITE: Nils Wägnér. Elisabet Tomm. Hennesse Hermelin. REDAKTIONSEKRETERARE: Carin Hermelin. Mottagningstid 10-12. Telefon N. 48 42. EXPEDITION: Telefon 18243. Kontorstid kl. 10-12 i. m., 1-4 e. m. Postg. 1544. PRENUMERATIONSPRIS: För helår kr. 6.--, halvår kr. 3.50, kvartal kr. 2.-- Lönnummer 14 Öst. ANNONSPRIS: 1 text. .... 20 öre per millimeter. Textsida eller särskild begärd plats 15 öre

Stockholm 1930 Wahlströms Tryckeri Aktiebolag. STORTGATAN 22

Praktiserande läkare

Infört genom Stockholms Läkarsällning. DOKTOR Karin Thorsell-Lagergren KUNGSINGSGAT. 27, 2 tr. Tel. Kh. 1930. Allmänpraktiserande. Mottagning vardags 1/2-4. Aman tid efter överenskommande.

Tandläkare

Tandläkare MARKELIS BERGQUIST St. Eriksplan 11. Mottagn. enligt överenskommande. Tel. Vasa 1409.

TANDLÄKARE Bo Ericson (Medl. av Sthlms Tandläk.fören.) Östermalmsgat. 5. Mottagn. efter överenskommande per Tel. 730 54.

Tandläkare ALLAN HAGLAND (Medl. av Sthlms Tandläk.fören.) Folkungsgatan 110 (f. d. 24), 5 tr. (hög). Mottagn. vard. 10-12 f. m. och 6-7 e. m. (hög. 10-12 f. m.). Aman tid efter överenskommande per tel. 55. (40)89 08.

Tandläkare Edvin Hinders (Medl. av Sthlms Tandläk.fören.) DROTNINGGATAN 73 C, 1 tr. Mottagning 10-2 och 6-7 samt efter överenskommande. Tel. 172 70.

Advokatverksamhet

SVEN MONTELIUS, Jur. kand. KOMMENDÖRGATAN 30, 1 tr. STOCKHOLM. Tel. N. 247 28. Specialitet: Försvaret. Frälsningsarméns Alkoholism Kurulön (År)utbet statsbidrag. Tid utnämns ångbåtscross från Sthlm Prospekt och Svärts handlingar skidas från Socialsekreteraren. Östermalmsgatan 24 Stockholm.

Tandläkare T. Lagerholms Tandklinik Drottning. 60 (vid Klarabergsg.) Högmodern utrustning. Röntgen. Skilda behandlingsrum. Endast legitimerade tandläkare. BILLIG TANDVÅRD. Öppet 9-7, hög. 9-4. Tel. 468.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund Eva Andéns Advokatbyrå Inneh. Eva Andén. Ledam. av Sveriges Advokatsamfund. Heriksgatan 14. Tel. 7575-7576. Lå. La. Västergatan. STOCKHOLM. SPECIALITET: Familje- och arvskaver. Brottredningar och testamenten. Förvaltningsutövning. Även stiftliga förklaringar. Advokat Hugo Li rdberg (Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.) KUNGSÖGAT. 6 Stockholm. Tel. 147 99 24 24.

Dumt

Den socialdemokratiska partimotionen angående utredning i syfte att bereda arbetare skydd mot vräkning vid arbetskonflikter har av andra lagutskott blivit avstyrkt. Och riksdagen har följt utskottet. Som skäl anför utskottet bl. a., att då 1921 års riksdag diskuterade förslag till åtgärder för tryggnad av arbetsfritt inom jordbruket, avslogs detta på grund av att förändring eller avskaffande av legostadagen vore förestående och att frågan om avtal för jordbruket borde lösas i samband härmed. Utskottet påpekar att legostadagen blivit avskaffad utan att det betungningslösa ersätta den med avtalslagstiftning, varför skall inte torde föreligga för att nu särskilt utfärda bestämmelser i en enda punkt. Socialstyrelsens har också i ett utlåtande framhållit hur ett sådant förbud skulle komma att inverka menligt för arbetarparten genom att avskräcka arbetsgivarna från att anställa fasta arbetare och ävenså komma att bidraga till upphörandet av avlösning genom naturaförmaner.

Lagutskottets majoritet har antagit rätten i sitt avtal om motionen. En enskilda bestämmelse angående skydd mot vräkning skulle helt visst, kunna dra med sig en del konsekvenser. Inte att det förhåller sig så som Sv. Dagbl. i sin ledare vill göra gällande. Där triumferas det över det avvisade förslaget att insmuggla klasslagstiftning, samtidigt som man förhäver sig över socialdemokraternas missgrepp att avskaffa legostadagen, utan att stadga annat avtal, och socialstyrelsens yttrande anses som fullkomligt bräckande. Socialstyrelsens påstående, att skydd mot vräkning skulle minska den fast anställda arbetarstaten och avskaffa naturaförmanernas utgående i natura är kanske riktigt, men däremot är det arbetspartens, som blir mest lidande härigenom, icke arbetarna. Den oöverfleriga fördel, som ligger i att ha en fast och god arbetarstat, genom är och hävd med sitt intresse bunden vid jorden — det kan praktiskt taget ej bortsesoneras. Men det är förklarligt att ett ämbetsverk ej känner till den saken. De fördelar, som här omtalas, ha den ytterligare fördelen att vara till vinst för båda parter, även ekono-

Den lille kolargossen

Den lille kolargossen: ... den rätt kan låsa sitt fader vär, han råds varken på eller trollens.

I Sv. Dagbl. spalter — bredvid ett porträtt av Mussolini med familj — läser man den förvånande nyheten, att Folkets Dagblad Politiken och Hr. Kilbom anföras som auktoriteter. För vår del beklaga vi, att vi ej blint förlita oss varken på Sv. Dagbl. eller Folkets Dagblad. De ärade tidningarna skjuta stundom över målet i sitt rättroga nit. — Och sedan man enligt Hr. Kilboms utsago tagit heder och ära av Hurmevara utan att omtala, varför regeringen ej kunnat ange skälet för hans utvisning — kanske skedde även detta på Hr. Kilboms råd — övergår man till Fru Kollontay, Rysslands nya t. f. minister i Sverige. Därför att Tidevarvet, första gången en kvinna kommer som sändebud till vårt land, vägar ta in en intervju med Fru Kollontay, kallas detta om liktydigt med att upphöja henne till Tidevarvets skvinnliga ideal. Ty Fru Kollontay kommer från Ryssland och enligt det vällojala samhället med dess kristna åskådning, finns i detta land ingen tillhörande den nuvarande regeringen, som äger något människovärde eller är ömmanas som en människa. Tidevarvet har ingen anledning att rädas vare sig för Fru Kollontay eller Sv. Dagbl., vi väga göra bekant med den förra, den senare har vi äran att känna.

miskt och skedes mest för den part som mest satsat i företaget. Om någonsin för att skada den andra åvägbringar en ändring, kan det ej ske, utan att också skada sig själv. Men, vi upprepa det än en gång, sämst blir det för arbetsgivaren.

När det vidare talas om att vräkning inte är tillåtet utan humanitär synpunkt, men ett nödvändigt ont, så är det verkligen dumt. Humanitärt eller icke, nödvändigt eller icke, så är det med all juridisk rättighet i främsta rummet dumt. Det var i sanning tid på tillgodagan med sin minst sagt oförskämda uppfattning om människovärdet blev avskaffad. Och det är tid på, att jordbrukarna, både som jordbrukare och som arbetsgivare, trampar ur barnskorna. Vi ha under de senaste månaderna bevitnat, hur jordbrukarna, när det går dem emot jämna som barn och

I strålkastarljuset

INDISKA FRIHETSKAMPENS NYA SKUDE.

Gandhi är nu i fångelse. Det säges vara ordnat mera ett pensionat än ett tukthus, men ingen vet om Gandhi kommer att slå sig till ro där. Det är alla utseer för att han kommer att fastsätta sig till döds. Skulle upproret ta en våldsam, vändning kan man räkna på att Gandhi svarar med fast.

Men har nu länge stått göra Gandhi bligg dels därför att han var på fri fot och dels därför att hans orörlighet var så eländig och misslyckad. Man måste nu hitta på något annat att skratta åt, inestera stämmer mera.

New India meddelar att kvinnor äro med överallt där upproret varit mot myndigheterna, vare sig det består i blockad av regeringens utskänkningsställen, sal-fabrikation, strejk eller skattevägran. Om Gandhi icke mera har de studerande politikerna med sig, har man i stället kvinnorna och de breda lagren. Vi instämna i Soc. Demokratens påpekande att det är tragiskt att allt detta skall ske under en engelsk arbetarregering som var villig att ge Indien ställning som Dominion. Men när man beklagar att den indiska frihetskampen inte tog fasta på vickensomgen löften i hösten, så måste man komma ihåg, hur det konservativa Englands press och övers-hus tolkade och utlände detta löfte om ställning som Dominion. Det blev för många inskränkningar att inte mycket var kvar av friheten. Desutom hade den väckande vickensunga proklamation ett väsentligt fel: att komma för sent.

Om iden indiska tragedien skriver den utmärkte politiske skriftställaren Brailford i The new Leader en artikel som är väl värd att läsa. Tragedien ligger i konflikten mellan grupper som vardera på sitt sätt har rätt.

Gandhi står för en stor nations själv-respekt, en nation som äner att det som längre böjer sig för främmande häskare förnedrar sin själ. Han förkastar vår mekaniska civilisation, dess rikedom liksom och elände, li sin strid för att göra slut på denna underkastelse vill han vänta byta någon modernis-lik lag eller skada någon modernis-lik.

Men var ligger rätten på den andra sidan? Med erövring följer ingen rätt, besinningslöst låta sig användas till politisk smörgjolv. Och vän konflikt uppstår vid jordbruket, så bör man betänka, att arbetet måste gå sin gång inte bara för ögonblicket utan även för framtiden. Ty vad man sä, det skall man uppskåra.

Ett annat beslut än lagutskottets och riksdagens hade förutsatt en annan uppfattning, än den som nu är rådande. Därför var detta följdriktigt.

Och dock har det historiska arvet placerat en borden på våra skuldor. De vida inkriktarna ha under halvannan år hundrade påtagligt sig ansvaret för uppbyggnaden av ordningen i det indiska samhället. Deras ämbetsmän måste bli ålydda, deras skatter indrivna. Alternativen är anärki.

Gandhi mättar att mer än sälligen, säger Brailford som anser salkatten vara en orättfärdig skatt, icke minst sedan vickensomgen enligt sin konstitutionella rätt försöbulade den. Han planerar, medvetet och icke oskickligt att paralysera hela administrationen, svälta ut och isolera den. Men hur skall fullt oberoende vara tänkbar för Indien i en värld som icke har avrustat eller skapat en internationell ordning? Skulle Indien kunna undgå den anärki vår Kina nötnas? Representerar Gandhi en verkligt majoritet av indiska folket?

Men, frågar förf. sig, när nu Gandhi tvingas oss att bruka våld för att försvara både det goda och det dåliga i den nuvarande ordningen, avstojar han inte därmed att vårt herrevälde är en daglig erövring? Är t. f. inte till sitt kapitalismens vinster som vår polis försvaret?

Vi förvara ordningen, vattenledningsan-lagarna, posten, vägarna och de senastida åtgärderna men också salkatten, krogarna, de tyngade jordskatterna och utsvettningen i fabriker. Vi ha indragit alla medborgerliga rättigheter, vi fångala landets bästa män utan dom och rannsakn, vi skjuta ej för att skrämma men för att döda.

Brailford slutar med den svaga förhoppningen att om engelska regeringen skyndas på med sina väntade åtgärder underhandlingarna kanske ämn komma ge ett resultat så att Indien accepterar att bli Dominion.

NORDISKA LÄRARENS FREDSFÖRBUND Måller i år sin fjärde sommar-kurs, vilken kommer att äga rum å Labbitfolkhögskolan i Finland den 2-8 augusti. Huvudämnet för studerna blir Nationernas förbund. Kursen är uppdelad i två avdelningar, en rent skandinavisk under dagarna 2-4 augusti och en svensk-finska den 5 och 6 aug. Bland föreläsarna märkas bl. a. professor A. Groenfeldt, professor V. Voinonna, magister Greta Langenskiöld, Mr. Lothian Small, N. F. Junionsens sekreterare, Amts-kolekulenten N. Svendsen, Kommunelærer Ingvar Nielsen, Fröben Matilda Widgren, Amneliarisinnan Greta Stenlund, Lektor Th. Blomqvist, f. d. lektor Elisabet Ewerén, dr. Alf Ad-berg (eventuellt), fru Thelma Hansén, finsk delegatsuppl. vid N. F. förbundsstyrelsen. Pris för kursen, allt inberäknat, utom reor och utflykter, fyrtio (40) kronor. — Anmälan, åtföljd av 2 kronor, torde, för beredande av plats på de för Stock-holmsutställningen strängt utsparrta Fin-länds-båtarna, insändas snarast möjligt till David Bagares gata 9-11, Stock-holm.

Aktieägarna i A.-B. Vår Tidning

kallas till ordinarie bolagsstämma å Tidevarvets lokal Sussplan 1, 2 tr. tisdagen den 27 maj 1930 kl. 14, varvid förekomma i stadgarna föreskrivna ärenden.

Helpensionen Gytinge, Hindås

(EN TIM. JÄRNV. FRÅN GÖTEBORG.) statsunderstött, fullständigt sklassigt läroverk för flickor med normalskolekompetens börjar i höst sitt 22:dra läsår. Komplettering till gymnasiet näst högsta nivå i kl. VII och VIII anordnas event. Höga uppförandebetyg fordras. Sjukvård friluftsliv med vintersport och idrott. Inskrivnings- och anmälnings tid till höst 1,900 kr. för för. 2,000 kr. kl. I-III, 2,200 kr. kl. IV-VIII, 1,500 kr. för den praktiskt-teoretiska kursen. Den praktiskt-teoretiska kursen å ett år är avsedd för flickor efter genomgången kl. VI i högre folkskola eller realskola eller kl. IV i mellanskola. I denna kurs 5 teoret. ämnen, svenska, historia, matematik, ett språk och barnavård samt praktiska ämnen, så som skolkök, sömnad, vävning, konstantverk, bokbinderi, iakttagelser i en skolan tillhörig småbarnskrubba. Efter detta praktiska år kan elever fortsätta i kl. VII av högre folkskola om normalskolekompetens önskas. Prospekt. ESTER BOMAN, HINDÅS.

Herrsätra Internatskola

för flickor, Carlberg, 2 km. utanför Söderälje, i vackra, hälsosam trakt, mottager begränsat antal elever på folkskolans alla stadier. Skolan står under K. Skolöverstyrelsens inspektion. Normalskolekompetens. Moderna metoder. Individuell undervisning och omvårdnad. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte, Nybyggd med bl. a. moderna, ljus gymnastiksal, slöjd- och sjukrum. Terrängen lämpig för skänkande friluftsliv. I skolan mottagas gärna barn till utlandsbesökare, så tillfälle kan beredas att kvarstanna under ferierna. Hösttermin börjar d. 10 sept. Tel. Söderälje 532. ANNA SUNDIN, Förstärarinna.

Bagarstugan Grahamsskorpor D:o Limpor oöverträffade 1 HORNSGATAN 37 Tel. Sö. 70 00. FOLKUNGSGAT. 65 Tel. Sö. 73 37.

Olga Elmdahl Modemagasin Kungsgatan 53. Tel. 10851 STOCKHOLM.

Carl Hedman SNICKARE Linnégatan 50 Tel. Ö. 24 42. Bostadstel. Ö. 6617. Alla slag av såväl enkla som fina Snickeriarbeten, Renovering, Reparationer utföras till moderata priser.

Den fjärde Internationalen

DE KRISTNA KOMMUNISTERNAS

DET GÅR MED ÄRLIG VILJA

Den underbara filmen uppständelse, som en besynning och förklaring av Stockholm, Den erinar åskådarna starkt om det öde som övergav Tolstojshängare i Ryssland. Man får dem nästan synligt för sig då man ser Katuscha i tv-scenen med sin säck på ryggen sjungande vandra ut över Sibiriens snövidder mot livstids straffarbete. Hon har sagt nej till fört Nechjudorff, den ängelfulla förföraren, giftermålsambud, för att ej binda honom vid sig och vid Sibirien och hon strålar som förklarad, salig, rusig av sin smärta och sin seger, sitt grandiosa vanvett. På samma sätt måste nu Tolstojshängare i hela Ryssland ta saken på ryggen och gå ut i sina kommunistiska kolonier, som upplöses och beslagtagas av Sovjet.

Den politiska kommunistens hållning till den religiösa är något av det egendomligaste man kan tänka sig. En kommunistisk stat som undertrycker och förföljer kommunismen i dess mest absoluta och ideala form! Som gör sina egna föregångare och förebilder hemlösa och bringar dem till tiggarsstat, förjucande dem att i den kommunistiska staten förverkliga kommunismen! Allt därför att deras förebild icke är Marx och Lenin utan Kristus och Tolstoj. Grupperna äro små och spridda, ett 30-tal här eller där, arbetande på en landsbygd som trädgårdsmästare, biskopare, hantverkare. Det borde inte kunna störa det mäktiga folkkommunistpartiet, lika litet som den lilla vegetariska restaurang som var deras samlingsplats i Moskva. Deras religion är ju icke någon täckmantel, ej heller något stöd för kontrarevolutionära strävanden. Tvärtom, det är deras religiösa tro som mynnat ut i ett kommunistiskt levnadssätt.

De tolstojanska krigsvagnarna blevo tidigare frikkalade men behandlas nu som vanliga desertörer. Likaså här de tolstojanska kommunerna förut lämnats ifred. Det är som om sovjet, ju mer det själv avviker från sina tidigare ideal, finge allt svårare att stå ut med att andra framhärda med att hålla fast vid sina. Den materialistiska och militaristiska kommunismen kan icke utyhäda den religiösa och pacifistiska. Är det kanske en oödlig samfundning? Eller är det så, att man är rädd för att religionen skall finna en tillflykt utan utrotningen just i dessa små tolstojanska kommuner och därifrån åter breda ut sig i det avkrämda Ryssland? Finnes det något annat svar på frågan: svarför rådes sovjet för tolstojanerna?, vore det intressant att få veta det.

Det har gått ett par år, sedan Tidevarvet senast skrev om den kristna kommunistiska internationalen med anledning av att första numret av dess tidskrift kommit oss tillhanda. Vi lovade att återkomma, men det har drojt både ett år och två, innan Internationalens ledning kunnat sända ut sitt andra nummer. Så svårt är det för denna rörelse att få ut en tidning, något som annars är så lätt. Det är inte bara Ryssland som måste vänta på kristna kommunisterna, inte bara det röda samhället som rådes dem, utan även de vita. Internationalens centrum är Prag i Tjeckoslovakiet och detta centrum har varit lika ansatt av polis och myndigheter. Ledningens korrespondens är beslagtagen, ledaren, Premysl Pitter själv, är dömd till fängelse, möten och utgivande av skrifter förbjudna. Krigstjänstvägnar och kommunistar anses nämligen och med rätta farligt för statens bestånd. Icke desto mindre har nu nummer 2 utkommit på en förhoppning att de som sympatisera skola betala tryckningskostnaderna. Det tror jag också att de komma att göra, så märkligt är det lilla numret och

fullt av mänskligt intresse. Det internationella sekretariatet skriver i sitt förord att Internationalen vill vara ett förbindelseled mellan dem som, förskingrade på olika håll, tråva efter att omsätta den gamla broderskapsidén i verkligheten och ge dem nya andliga och praktiska impulser. De få veta om varann och kunna träda i förbindelse med varann. På så sätt blir en större världsomspännande gemenskap till. Man känner sig ha en gemensam uppgift, ett gemensamt budskap till världen.

Skildringarna från de olika kolonierna i Österrike, Tyskland, Frankrike, Belgien, England göra ett märkligt intryck. Man får se hur oerhört prövande gemenskapslivet är, men hur underbart, när det verkligen lyckas och b i vad det skall vara. Så här skriver en ungdomskoloni i Österrike om sig själv:

„Man måste sluta upp att överlasta sig med teorier, man måste riva ut i sitt hjärta alla konventioner och förortade föreställningar, allt som man ärvt och icke själv förvärvat, man måste radera ut allt som påtvungits. Den man måste försöka att i det dagliga livet utan kompromiss omsätta sin allra enklaste uppfattning om broderskap, tjänare, renhet och gemenskap. Gör man det, då blir ens värd utstakat åt en av en hand, obekant och dock genom aningen förnummen. Det sker på ett sätt som ofta kommer en att bäva. Ett stort förtroende vaknar hos oss. Allt blir bra, när man erjudar sig som ett vilt, lyhört verktyg...“

Gruppen berättar också att den har snickarverkstad och väveri, atelier för dockor och marionetter, biddion och härberge för lika-sinnade vänner. För låde man mera vikt vid föredrag och föreläsningar, nu har gruppen övergått till att verka genom föredömligt handlande.

En tysk grupp, Bruderhof Neuhof, består av 70 personer, en inre krets, vigd till fullkomlig egendomslöshet, och en yttre hjälpsam krets. Den har samband med de kristna kommunistiska kolonierna i Amerika som bestått sedan reformationen, alltså i 400 år och bildar sig efter dem. Alla avgörande beslut fattas av broderskapets gemensamma krets. En är utvald att förmedla kontakten med yttervärlden, en sköter hushålls- och den gemensamma kassan och förändren, en uppdelar arbetet. Man har jordbruk och trädgårdsskötsel, smedja, sadelmakeri-verkstad, konstantverkstad, skola, föreläsningssamhet.

Vid middagar och aftnar samlas sig gruppens medlemmar till en gemensam enkel måltid, varvid sjunges eller läses. Man har också samlingsstunder för beredningen och andakt. Endast genom denna gemenskap kan man bära sin djupa fattigdom och sitt tarvliga liv. Alla medlemmar måste utrota sin personliga önskan och låta enhetsandens bestämma. Gruppen ser skapelsen som en stor enhet, varvs hjärta är Gud. Allt som avsnödar sig därifrån, behåller åt döden och måste om möjligt hämtas tillbaka.

Vi anbefalla dem som äro intresserade av denna rörelse att själva läsa vidare. Häftet kan fås för 30 öre plus porto hos Premysl Pitter, Prag X Karlin, Cekoslavskio 7.

Särskilt intresse tilldraga sig de grupper som jämte de ryska tolstojanerna nu ha det svårast, nämligen Dukhobogerna i Kanada. Det är ryssar till antalet 170,000 som nu eller tidigare utvandrat till Amerika för att få leva och uppfostra sina barn i frihet efter tolstojanska principer. De ha nu, och särskilt den västra flygeln Frihetens söner, kommit till strid med myndigheterna, emedan de vägra att låta sina

barn i statens skolor läsa militarisism och kapitalism. Grupper ha upplösts, och ledare fängslats. Det kristna kapitalistiska samhället liksom litet som det hedniska bolsjevikiska tolererar dessa som söka leva efter det ursprungliga kristna idealet.

Värnumret av The War Resister's Kristtjänstvägrarnationals tidskrift, är också fullt av redogörelser för kristtjänstvägrarnas öden utanför och inne i fängelset. Dessa grupper höra nära tillsammans och täcka varandra stundom. Medlemmarna höra alla till dem som tro på mening och nödvändigheten av den individuella insatsen och offret. De arbeta långt på sidan om den samhälleliga lagstiftningen och oftast i motsats till den.

Denna kex innehåller — jämte de yppersta rånen — ett koncentrat av bananfrukter med dess viktiga mineraliska beståndsdelar och är silvretast enligt

CANDAL-METODEN, som är ett av oss med ensamrätt vid kexfabrikationen använt tillverknings sätt, varigenom kexen blir mer lättsmält, näringsrikare och bevarar sin arom och mjällbarhet länge än någon annan kex. Vid inköp av kex begär alltid

AIDA BANAN-KEX AIDA garanterar alltid en hög värdig kvalitet. Finnes i speci- och matvaruaffärer. I paket om 1 kg. å 25 öre; i paket om 1/4 kg. å 30 öre. Tillverkas under konist. av Prof. Håkan Sandqvist vid Kungl. Farmaceutiska Institutet i Stockholm.

Kråkpenningen

Det har skrivits om det här en gång förut för en del år sedan. Men förhållandena ha inte blivit annorlunda än man gott ännu en gång kan föra på tal, att kråkan är ett av de djur, som man anser allra bäst göra skäl för bekämpningen skadedyrs och att det där finns finnas en kommitté i hela landet, som inte är friliga vänner av en samman till hennes efterhållande. På platser, där den förekommer i floccer om upp mot tusentals exemplar och där man alltså har möjlighet få den en tre-fyra stycken eller fler med varje skott, och lika då man kan komma åt en del genom att utgåga gift, ombesörjes naturligtvis detta efterhållande av vuxna personer. Men i bygd, där den endast kan påträffas som en och en, är det tydligt och klart att ingen vuxen, vetlig människa spicet t.d. med att gå på kråkjak.

Man kan säkert icke uppriva en enda kommunalstyrelsemedlem tillräckligt enfaldigt att inse detta. Och därför när man ändå i dylika kråkaktiga bygdar utordnar skottpenning i kråka så gör man det i fullt medveten förhoppning, att förelämnings småpöjka skola ombesörja efterhållandet.

Nog kan man kalla det farisaiskt att begänsa sig av ett yrkes uppbehåll och dess utövaras olika kall för att på denna väg hindra utvecklingen fram mot övertägnat arbetad, ordemliga löner och begränsad arbetslöshet. Sjukvårdens behov är till de arbetare som äro allför barnhärjiga och människovänsliga för att vara värda bland annat flera timmars arbetsdag, det härde man i riksdagen höll nyligen och nämne hembiträden i många fall hör till samma kategori och deras husmodrar få finna sig, att i räknas till farisaiserna skola skara. I varje fall till de dogmatiska och traditionöndarna.

För en tid sedan stufade jag för första gången på ett måste bekant skap med hembiträdens egen organisation här i Stockholm och det var verkligen väl så tankeväckande som något kaffere, avhandlande mötning en husmoder — hembiträde. Det var visst inte allmänt skäl på husmodrarna, men nog förklarades det med eftertryck att husmoder i sin egenkap av arbetsgivare är det konservativaste av alla konservativt som finnes. Man diskutera lugnt och skäligt de frågor som hembiträden ha att använda sig av för att i sin yrkesövning beträffande arbetstid, löner och uppsägning i nivå med alla andra yrken. Det kan gå genom en hembiträdens framträdande, kollektivt, eventuella strejker, blockader etc. Det kan ske smått genom separatvård med de tusentals arbetsgivarna, endast man lugnt och skäligt kunde komma till tals med dem i gemenskap.

Nu har hembiträdeskråken en ytterligare ställning, betonade man eftertryckligt, därför att denna väldiga kråka består av så otänkbara element. Andra från skickliga yrkesbildade personer till småslavförocker, som inte kunna och egentligen heller inte vilja lära, därför att de tagit arbetet som en nödlösning, vilken de ännu övergeva vid första bästa tillfälle. Det saknas dessutom ståtliga yrkeskolor för de hembiträden som vilja ordentligt lära sig sitt yrke och i många fall anställer en husmor för en flicka, som inget kan och som hon därför ej anser sig behöva betala en ordentlig lön än i yrkeskunskap, erfarenhet, personlig anses på något förundligt sätt att det räcker med medfödd begåvning och att yrkesutbildning för arbetet i hem och hushåll är moderat snobberi.

Medan jag satt och begrunda dessa synpunkter kom jag också att jämföra husmodrarna med kyrkoherde Pehrson i andra kamraren, tagen alltså känd och stridbar typ för de konservativa elementen. Han har ett så enständigt sätt att säga nej till alla sociala reformer och rättvisa utjämningsföreläringar att det skällovligt avslutas för en sedan här i landet, om han fått höllas. Det är inte svårt att förstå att folk kan bli så från sig av denna förstorkade konservatism att de lätt ta överbalansen i bland världsmetoderna. Det är fara värt att husmodrarna envisa vilja att lägga yrkespunkter på hemarbetet och deras blinda tro på att det under långa för-

hållanden går att organisera och reglerat efter gångne principer så småningom gör samma effekt. Vi ha både kollektivalt och noggrant skriva lagar en vacker dag, vilket trogen många änsa vara alldeles på tok och vilket givetvis heller icke medför samma ändrad som separata avtal.

Det framhåller en gång ett förelägg till avtal mellan husmoder och hembiträden av hembiträdesföreningen här i Stockholm inför Husmoderföreningens Riks-förbund, men det avslogs utan vidare med den motiveringen att landsmötet, som skulle behandla frågan, icke ville ens utpraga den till diskussion därför att det icke ville stå som arbetsgivare vid ett sådant avtal. Det förelägg som en föreningsmedlemmar i Hålsjön kunde undermedlita avslut, då det inte innehöll några värre fordringar än en begränsad arbetstid mellan klockan 7 på morgonen och 7 på kvällen, sådets mycket längre än de flesta andra människor. Extra arbete därutöver skulle endast så påfordras efter gemensam överenskommelse.

Nu invänder givetvis många gamla erfarna husmoder att det är omöjligt att så strikt uppdraga arbetstiden inom ett hem... Jo minns att det går, bara man har ärlig vilja och slår gamla fördomar. Så klena husmoder vi unga än anses vara, så få många av oss klara sig med ett hembiträde, som kommer exempelvis klockan 8 på morgonen och går klockan 4. Det går alltså utmärkt även om det finns flera barn i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövisst inget alldeles nytt system, som visat sig fungera förtärligt, där det praktiseras. En byrå utbildar kunniga hembiträden och till denna byrå är ansluten ett antal familjer, vilka vilja fullt förser med arbetsföra i huset. Frågan är bara att organisera arbetet så att huvudparten av sysslorna äro utförda under denna tid. I Amerika har man förövis

Ändå rör det sig? Ledande kvinnor i Europa

Den italienska kvinnan utvecklas ej — den italienska kvinnan förblir vad hon alltid varit: man och modern som lever helt i hennes undagömda värld, underdragande sig offentlighetens ljus, andra kvinnors frihet och andra kvinnors problem vet hon intet om etc. etc. — uttalanden i denna sitt hagla så snart någon sysselsätter sig med Italiens svagare — eller bättre? — kön. I förbiseende av att nog också i Italien kvinnan rör sig — på sitt sätt!

Ett av de sista och ingalunda ointressantaste försöken att bevisa detta är en liten nyutkommen roman: *La donna senza cuore* som skrivits av Ester Lombardo. Till Sverige torde näppeligen författarinns namn närt annat än möjligen i samband med den tidskrift *Vita femminile* som hon startat och redigerar. Hon hör emellertid hemma kunna förtjäna en smula uppmärksamhet också på grund av en resebeskrivning hon förra året utgav, som bl. a. rymmer ett par spirituella, om och ej så underbart kunniga, kapitel om Sverige. På sitt konto har hon dessutom en välkända samling noveller *Lettere d'amore* som kom 1927 och då väckte allmän uppmärksamhet genom den dristiga öppenhärdiga författarinna — en ogift kvinna — framlade sin tydligen ofantligt ingående kunskap om allt vad till erotik hörer. Och nu har hon alltså till dessa arbeten lagt den ovannämnda romanen varit hon vill skildra dens å italienska kvinnans, morgondagens kvinnoty, shenne som vi alla drömma om, för att citera Ester Lombardos egna ord.

Anna Santi heter hjältnan och hon leder en bank, vilket författarinna uppmärksamt framhåller med en vördnad som aldrig försvagas. För övrigt är hon då romanens begynnelse tjugufva år och änka — om man så vill. Hon har levat några år som älskarinna på en bankdirektör, då ridån går upp har han just, inför medvetandet om bankens vacklande ställning, skjutit sig. Anna är förälsad av sorg men rycker plötsligt upp sig, offerar de dyrbara juveler han givit henne, och får därigenom på ett något dunkelt

sätt i stånd ett konkordat som räddar shans minne och gör henne till bankens generalsekreterare. Och i nästa kapitel har hon så efter tre års kamp vunnit seger, tillfredsställt fordringsägarna, ordnat upp allsammans och skapat banken en position vars soliditet respekteras av alla.

Föresten får man ej veta om hennes arbete annat än att hon inte klätt möblerna i sitt arbetsrum med skinn utan med violett siden, och att hon därinne är kostymrad i svart rock med hög krage, för att ej de besökande skola distraheras från viktiga affärer av hennes vita bröst. Och så att hon jämt och samt tycks ha tid att resa bort: till Paris, Konstantinopel, Orienten, Capri, Rivieran — man har förmörmelse av att ifall denna Banco di Credito frodas, så måtte det bero på andra än på dess svackra unga strålände sekreterare.

Dess mer får man emellertid veta om hennes kärleksliv. Romanens första tredjedel handlar om hennes förbindelse med författaren Bompiani. Han är fattig och skyggt misstänksam, ger litet men begär desto mer, njuter ofta av att plåga henne men fångar henne ögonblickt därpå genom att spela ensamt, illa behandlat barn. Det är en förbindelse med många sittningar och få pauser av vila och lycka, och den slutar brätt — efter några fruktansvärt sårande ord utkastade av honom i ett anfall av dåligt humör.

Hans efterträdare är bankieren Tito Lupi. Han är minst lika hänsynslös men han är glad och vänslig och elegant och bemanlar bättre sin egoism. Och Anna blir hans, då hon söker upp henne på Capri — delvis av lust att erövra henne, delvis också av önskan att genom henne få pengar till hjälp för sina mångfaldiga, i högsta grad osakra affärsföretag. Men denna nya förbindelse blir inte stort lyckligare den. Anna som för hans skull riskerat sin banks medel på ett sätt som vedervärgar dess ställning får i sista stund otvetydig bevis för att han, ekonomiskt som moraliskt, hela tiden fört ett kallblodigt dubbelspel och bryter slutigt. Och när så romanen slutar, befinner hon sig uppe i Merano för att vila och glömmas, uppgiven av en släktings lilla moderlösa barn som hon tagit till sig, betydande för övrigt att hon lika litet tänker på att gifta sig som att bli kines. Vilket inte hindrar att på de sista sidorna uppenbar sig en h.tintills föga uppmuntrad vän, Markis Berni, som hälsas av henne med glädje och som betraktar henne halvvarligt och oroligt.

Att benämningen skivnan utan hjärta» som så ofta hakats på Anna Santi är felaktigt, här författarinna således till fullo bevisat — vilket är ett av de syft-

(Forts. å sid. 6.)

Den första delen av denna högtintressanta samling korta självbiografier har mycket snabbt efterföljts av en andra del.

Där 41 kvinnor — kvinnan såsom socialpolitiker, målarkinna, diplomat och arkitekt, kvinnan såsom jurist, komponist, biolog och skådespelerska, som polischef och skald — tala om det mest personliga, sitt liv och sitt arbete, där kunna vi vara övertygade om att kvinnans utveckling under det sist halva århundradet återstår i brokigt färgsprakt, skälavande av liv.

Nationaliteten och kallat karaktäriseras oftast redan av det sätt på vilket dessa kvinnor skildra sin utveckling, sin verksamhet och sitt mål: kort, sakligt och reserverat några representanter från de nordiska länderna, såsom Mary Allen, chef för Londons kvinnliga polis, Kristina Bonnevise, zoolog i Oslo, de holländska akademiker-na van Herwerden och Simons; personligt, grundligt och i allmänhet mera känslöbetonat Tysklands, Österrikes och Schweiz's kvinnor: vi nämna blott Alice Salomon, medicinaren Erdmann och Winterhals, biokemikern Wobser och Berni, forskaren Richard och Bethi Wien, och författarinnor med europeiskt rykte såsom Enrica von Handel-Mazetti och Maria Waser.

Ett sydostiskt temperament strålar emellert ut på skildringarna av Mussolinis medarbeterska, den lidelsefulla fascistin Margherita Sarfatti, av hennes landsmaninna Gina Lombroso-Ferrero, glöddande av själsoarsjörans ethos, av Colette med sin beklädnade oerförlämligt kapriciosa stil. Vi följa likaså gärna i andlös spänning den vackra Kollontaj, den kommunistiska revolutionärens och diplomatens fantastiska öden eller den såväl som mänskliga och som skådespelerska lika beundransvärda bulgariskan Rosa Popov som vi lysna till Selma Lagerlöfs icke-förämbelägnade minnen eller den kärva bekännelsen av den unga arkitekten Lux Guyer i Zürich.

Där finnas konstnärinnor, som medvetet ställa sin skapande verksamhet i sociala och kulturella ideers tjänst, såsom den svenska dramatiker Frida Steenhoff, Gina Lombroso och den polska skriftställarinnan Nalkowska; andra åter som drivas att helt ge sig hän åt sin konst: målarinor, en komponist och författarinor, våra litterära bikter i högsta grad väcka vårt intresse. Hos andra åter, t. ex. hos rumänskan Va-carestro, måste det litterära arbetet medhinnas jämsides med uppträffande socialt och politiskt sådant; hon är den enda diktare som innehar en rådspäts inom folkförbundet.

Beundrade ser man, hur arbetsfyllt till det yttersta av flera av dessa kvinnors liv förflyter inom de mest olika kulturområden; hos en del förenas det med ett intensivt familjeliv såsom kvinna och mor och de betona, vilken

*)Führende Frauen Europas, 16 Selbstschilderungen, Bd. I, 3. Aufl. 1929. Neue Folge in 16 Selbstsch. Bd. II. 1930. Pro Band broch. 7.50 Rmk. in Leinen 9.50 Rmk. Auch einzeln käuflich. Heraus gegeben von Elga Kern. Verlag Ernst Reinhardt, München.

kraftfulla detta utgör för arbetet. — En och annan har genom välet mellan man och kärlek å ena sidan och en fri utveckling till arbete i ideernas tjänst å andra sidan ställts inför en svår konflikt.

Vad förenar då dessa tack vare ras, nation och kall så olika öden? Vad ha de gemensamt ifråga om arbetsets och kampens mål? Hos många f. n. vi i k. n. n. upp-levelser och impulser under ungdomstiden. De flesta ha tvungits att kämpa sig fram, för att finna vägen till yttre och inre frihet, till vetenskaplig och konstnärlig verksamhet trots hindrande traditioner, familjehänsyn och fördomar av många slag. Den första impuls, som drivit dem in på denna bana, är en andens och själens osläkliga törst, en längtan att få tillägna sig kunskaper, att aktivt få hjälpa och skapa nytt.

Den tanke, som inerligt förenad starkast lyser fram ur alla dessa kvinnors väsen och verksamhet, av många medvetet angifna såsom den ledande grundtanke för de flesta av arbetets, är: »Tjänandet i det tysta, arbetet i det rättas tjänst, »konstens tjänarinna», fredens tjänarinna! Ännu den mer än 90-åriga Marianne Hainisch, som allt fortfarande arbetar för fredspropaganda och inom social hjälpverksamhet, betonar sin »brinnande önskan att tjäna mänskligheten».

En följd av denna strängt etiska inställning, av denna samvetets vägen är, att de flesta av arbetarna, skriftställarna, giftgasforskarna bekämpa de kriget och sträva till ett förstärkt samarbete, oberoende av nation och parti, dock klart och värdigt bevarande sin nationella egenart. En storlagen symbol här för utgör den första delens titelbild av Käthe Kollontaj »Mödrarnas för tjänstens-kriget», framställande en krets av mödrar med barn, som i rysande motvärn klänga sig tätt till varandra.

Genomgående sympatiskt beröjs också författarinns inställning, till sitt eget livsverk och till om givningen: tacksamma för karaktärstärkande kamp och vinnningar, ödmjukt stolta i medvetandet att lå vara med om att bygga, att stå för framtiden, att få bereda vägen för konstnärernas generationer, för kostnadsfritt arbete. En möjlig förtäring bitterhet har mestadels lustrats till en humorfull överlägsenhet: tonen är måttfull och alls ej aggressiv, då det blir fråga om motstånd från omgivningen, isynnerhet människans sida. Beredvilligt och tacksamt erkännande omnämns de personligheter, vilka som verkliga ledare och lärare gynnat arbetet. Så utomordentligt klart uppenbar denna bok kvinnans starka vilja och förmåga att inom kulturell, social och politisk verksamhet »helt naturligt och i enhetlig anda komplettera människans arbetsprestationer» (Miss Allen), att man önskar boken även många manliga läsare till frömmen för ett förstärkt ledarinsat samarbete. — För att boken verkligen måtte verka ömsidigt befruktande vore det önskvärt att den översattes till andra språk, ävenså att en möjligen utkommande tredje del omfattande kvinnor från Spanien, Portugal, Irland och Finland.

Att bokens titel ej helt motsvaras av innehållet torde ej kunna undvikas. Konstnärinnorna t. ex. äro ej så mycket ledarinnor som fastmer representanter för särskilda det andliga livets yttringar, betingade av ras, nation och tid. Utgivarinna betonar därför även i förordet till andra delen, att ledandet ej betecknar ett förmått tillägnande av makt utan tvärtom en förpliktelset, — men att leda betyder även att gå i spetsen — någonsing, någonsing och med hela sin personlighet som insats.

Rita Ohquist.

Råd och Rön

SOLEN - DEN STORA KRAFTKÄLLAN

göller renare framgång än kaffe och är ett utmärkt förtäring. Utöver dess höga kalorier och god smak innehåller den ett utmärkt ämne för de blodsjukiga käftarna.

MAZETTI UGON CACAO

MAZETTIS UGON

Deras verkan

är överräckande god. Tröttheten försvinner rätt snart och arbetsförmågan ökas betydligt. En känsla av arbetsglädje och välbefinnande insälldes sig», skriver bl. a. en kindkontraktspäst och hovpredikant om Sanokapslar.

Intressera Eder snabbt och tillfredliggande stört att erå fullständig nerv- och muskelfunktion, energi och arbetsförmåga, samt att undgå skörtthet, sömnlöshet och kraftnedgång, begär prospekt och inryg ang. Sanokapslar. Skådas gratis och franko.

A. B. SANOKAPSLAR, Hållingborg

Drick **Ramlösa**

Vårt lands enda naturligt alkaliska vatten

Barnens aptit

Den bästa för barns aptit

GÖTEBORGS

Tidevarvets vänner uppmanas att stödja Tidevarvet genom annonser och att gynna Tidevarvets annonsörer!

Rita Ohquist.

Akta Er för månen!

En hal hjassa är oftast en betyg på, att äggrens ej i tid vördat sitt hår så omsorgfullt som han borde ha gjort.

Är håret sprött och torrt, bör Ni använda YvY-Håröljan, den tillförlitligaste fettnings- och näring, som är nödvändig för att håret ej skall falla.

YvY-Håröljan
— det yppersta för hårets vård.

Da Norman - Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 - Tel. 78615

Rekommenderas

REPARATIONER UTFÖRAS

Vid uppvisandet av denna annons lämnas 5% rabatt

Reklamvaror

Låga priser

Funktionalistiskt

(Forts. fr. sid. 1.)

europeisk klausul inryckes. Alla existerande politiska och militära sårfrågor skola upphävas, och alla nya fördrag underställas förbundsrådet.

Öppna Afrika för alla européer!

4) Vad som kanske är det nyaste och viktigaste inom råvaruområdet i tropiska Afrika skola alla europeiska borgare åtnjuta samma ekonomiska, civila rättigheter. Därmed har författaren försökt att lösa Tysklands och Österrikes belysnings- och ekonomiska fråga. Han lämnar de spanska, franska, italienska och engelska intressena i fred i Nord- och Sydafrika men tänker sig de stora ekvatorialområdena öppnade för nationellt utnyttjande i fri tävlan mellan alla européer. Dessa områden skulle delas ut upp mellan europeiskt folköverskott, dels tjäna till att förse Europa med råvaror: gummi, bomull, socker, kakao, olja o. s. v., varigenom det skulle bli mera oberoende av de övriga världsländerna. Han tänker sig tydligen att Europa, följande det minsta motståndets lag, skulle avveckla sitt herraväld i Asien och koncentrera sig på det motståndslösa Afrika. Så vitt man tror har han icke frågat afrikannerna vad de tänka om planen. Strängt taget vore konsekvensen av denna idé om det nära sambandet mellan de två sig komplerande världsländerna ett euroafrikanskt förbund.

Förbundets första och andra kammare.

Förbundets organ skulle vara förbundsråd, förbunds församling, domstol och kansli. Förbundsrådet sammansätts av medlemmar från alla anslutna stater. Alla befrällda som röra förbundsstaternas suveränitet måste vara enstämmiga och ratificeras av alla anslutna stater. I övriga frågor skulle rådet besluta med enkel majoritet. Det ta förbundsråd skulle sammanträda två gånger i månaden. Författaren tänker sig att det skulle utgöras av de resp. ländernas ministrar i den stad där förbundsledningen har slagit sig ner. Författaren hoppas att det skall bli Wien. Förslaget förutsätter en ny diplomati, men den kan kanske uppstå. Professor Barany får skynda sig med sitt politiska universitet.

De sakkunniga inom förbundsstaterna skulle bilda tekniska utskott; ett nationalekonomiskt för att förbereda borttagandet av de inereuropeiska tullarna och organisation av ett europeiskt produktionsområde. Ett finansutskott att lösa problemet om europeisk mynhet. Ett kommunikationsutskott för att organisera ett inomeuropeiskt kommunikationsväsen till lands, sjö och luft. Ett militärsutskott för att förbereda de europeiska arméernas och flottornas samverkan i en förbundsarmé. Ett juridiskt utskott för att knyta samman de europeiska rätts-systemen och kodifiera den europeiska folkträtten. Ett kulturutskott.

Förbundet skall också ha en församling med delegerade från

JORD OCH GULD

(Forts. fr. sid. 1.)

under senare tider. Enbart i Berlin växte jordvärdet under 20-årsperioden 1870-1890 med 3 miljarder mark. Stockholm är också beaktansvärt. Där har fastighetvärdet stigit från 125 miljoner kr. år 1862 till 3,720 miljoner kr. år 1928. I denna stegring ingår visserligen omkring 70 miljoner för inkorporerade områden samt de betydande kostnader, som medlagts i arbete och byggnadsmaterial vid bebyggelsen, men man vågar nog - enligt beräkningar, som framlagts i H. S. Bs tidning, Vår Bostad - uppskatta själva jordvärdestegringen till ungefär hälften eller ett par miljarder kronor. Vi erinra oss ett exempel om den fastighet, som nyligen såldes vid Norrmalmstorg, där tomtpriest uppskattades till 3,000 kr. pr kvadratmeter.

Jordvärdestegringens förhållande till folkökningens växt i de stora städerna i allmänhet belyses närmare av professor Brisman i Jordreformen (Verdandis småskrift nr. 150), där man får veta, att för den civiliserade världens större städer varje nyttillkommen innevärdare betyder en ökning i jordvärdet på 1,500 till 3,000 kr.

En ström av värden rinner bort.

Dessa fantastiska summor gå med mycket få och mycket små undantag direkt i de enskilda jordägarnas fickor. De utgåva gör, oavslätt skänkta från städernas innevärdare till det lyckliga fåtålet, betaldel först i form av skatter till det allmänna för förbättring såsom gator, parker,

de anslutna staternas lagstiftande församlingar, valda på 4 år. Stater upp till 1 miljon skola få sända en delegerad, stater mellan 1 och 10 miljoner 2 delegerade, stater över 40 miljoner fem delegerade, som är det högsta. Det blev denna församling som skulle förkroppsliga den europeiska viljan.

Vidare skall förbundet ha en europeisk domstol för avdömande av tvister, ett verkställande utskott med en förbunds kansliar i spetsen och ett sekretariat.

Entré till Europa.

Författaren föreslår att utgifterna för denna nya organisation skulle bestridas genom att Europa i likhet med U. S. A. toge upp entré. Ingen utomeuropé skulle få överträda den europeiska gränsen utan entréavgift.

Man kan säga mycket både för och emot detta förslag, och det är väl också författarens mening. I begynnelsen var ordet. Men en diskussion behöver någonting att samla sig omkring, något att förbättra och förbättra. Det är för detta ändamål författaren kastar upp sitt ben bland det europeiska hundkopplet. Om tiden är mogen för något annat, är den i alla fall mogen för att diskutera den framtida europeiska byggnadens konturer och inredning.

trafikmedel och belysning, vilka i sin tur åstadkomma värdeökningen - sedan i form av hyror, som ständigt måste höjas i keep med det växande tomtvärdet, som de skola förlösa.

»Här rinner - säger professor Brisman i sitt ovan anförda arbete - en ständigt ström av samhällskapade värden bort, och de komma aldrig tillbaka. Varje år lägges enbart i vårt land nya miljoner till de redan uppsagna miljonerna. De tagas av vårt folks arbete, dessa summor, och de skola vila som en tyngande börda på alla kommande generationer. Varje dag, som förflyter, utan att någon åtgärd vidtages, lägger nya obotliga skador till dem, som redan åstadkommit.»

Men är det ingens som vill göra något för att hejda strömmen? Jo visst, alla veta att något måste göras och många ha också bote-medlet klart för sig, införande av jordvärdestegringsskatt eller ett värdet utnyttjande av tomtträten.

I Sverige ha dessa utvägar på allvar varit föreslagna redan för 20 år sedan. I riksdagen har Stockholms stadsfullmäktige ha gjort många försök att driva dem igenom och både från vänster- och högerhåll ha vid upprepade tillfällen uppmärksammat rösterna till deras förmån. Vi ha t. o. m. en utredning i frågan, på uppdrag utförd av professor Cassel år 1909 och inom finansdepartementet har på grundval av denna utarbetats ett förslag till förordning om värdestegringsskatt på fastighet. Vi ha inte varit så långt från lösningen.

Men frågan har fått försjunka i glömska. Det är väldiga fastighetstaxationscen, som stå på spel och bjuda motstånd.

H. S. B. ingripet.

Nu är det byrågästerna själva som i Stockholms genom sin förening H. S. B. med arkitekt Waldander i spetsen tagit saken upp igen och på ett möte krävt frågan om jordvärdestegringsskatt samt införande av tomtträtskatt för stadens inre områden omedelbart uttag till behandling av stat och stad.

Motioner i samma riktning ha väckts i Stockholms stadsfullmäktige i år - resultatet må avvaktas.

Huvudsaken är att man nu på nytt tränger till botten av saken, bildar en stark opinion och driver den igenom. De genom Vår Bostad gjorda undersökningarna visa, att vi knappast ha råd att mycket längre förhåla tiden. Några stickprov bland fastigheterna vid Drottninggatan t. ex. visa en värdestegring under knappa femtio år på 300,450,500, ja ända upp till 1,000 och 1,300 proc.

Vad vi ännu vänta på som framidsdröm har redan för länge sedan genomförts i New York. Där betalas en jordvärdeavgift till det allmänna växlande efter det värde, till vilket jorden vid periodiskt återkommande taxeringar uppskattas. Inkomsterna av denna avgift täcka ungefär hälften av de kommunala utgifterna. Det betyder alltså en minskning med hälften av skatterna för arbete och företagsamhet.

Exemplet är efterföljansvärt.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur. Redaktion: förf. Berill Almqvist, fil. kand. Leif Björk, fil. stud. Mauritz Konow, förf. Karin Bove, amanuens All Jo Hansson. Utkommer med 12 nummer per år. - Prenumerationspris för helt år kr. 4, för halvår 1.50. Lösnummer 25 öre. Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm.

Rör det sig?

(Forts. fr. sid. 4.)

ten hon ställt upp för sig. Ett annat, det att ställa fram en ny kvinnotyp har hon däremot i mindre grad lyckats realisera.

Det samlas t. ex. i slutkapitlet ett fint mellan Anna och hennes äldre gifta väninna. Den senare påpekar att smannen är nyttig för kvinnan - han sparar henne slag och stötår - han är bra att ha då man äldras och börjar känna sig ensam - en familj måste man ha omkring sig. Till vilka nyktra förklaringar Anna genmälar att problemet för den självförsörjande kvinnan är ett annat än det tidigare varit. Därför att sedan modern kvinnan är rival och fri och oberoende blir för henne ej någon verklig andlig förenig möjlig. Hon gör därför klokeare och att tro blott på fysisk kärlek och att ej hålla fast vid en förbindelse längre än tills värmen börjar mattas av. D. v. s. ställa sig in i hån början på att »inte vara beständig», och att inte en på hundra möter någonsin den stora kärleken. Alltså förstärkt att inte ge upp allt, då väl byrningen sker, men veta att tacka för vad som varit och göra klart för sig själv, att om man gråter man gör det utan att veta själv om det är »därför att man görjer en förordad illusion eller därför att man känner sig sårad av det sätt varpå ens kärlek dödats och förrätt.»

Dessa av nyss liden smärta framkallade ord ljuda emellertid skälgigen tomma och ökta uttalande av denna »bankir», som i alla avseenden förefaller lika »gamhalkvinnig» som någonsin väninnan hos disputerat med. Anna Santé är mlälad för mycket lust i just det är huvudfelet med denna roman. Författaren ha ju i alla länder och alla tider en benägenhet för att förringa de män de ställa som motpart till sina hjälinnor och Ester Lombardo bildar intet undantag från regeln. Snarare tvärtom. Hennes uttalanden om sandig motsättning, om svåra andliga slitningar etc. falla ned, därför att man förstår att det i hennes förhållanden till dessa män aldrig varit fråga om något som helst sandligt. Bompiano är bättre skildrad - hans toskanska elakhet är bra återgiven - men han såväl som Lupi äro så obetydliga, så vecka, så tarvliga, att en liten del bara kunde varit nog. Liksom man också skulle nöja sig med en del av de vackra ord som slösas på Anna. Hon är »överintelligent», hon är »glödande varm» hennes »hjärta kallnar inte ens i graven», hon är »moderlig och öms», hon är skön som en dag, hon klär sig bättre än någon annan kvinn i Rom, hon rider och styr sin prakfulla bil och fattar de »svåraste affärer på en halv sekund, hon är full av samhälls-omstörtande och samhällsbetydande idéer o. s. v. o. s. v. Men hon förefaller den syndige läsaren som framförelt en i ganska hög grad sensual och i ännu högre grad lättövertrodd liten kvinna som till varje pris vill tillfredsställa sin äre och njutningslystnad.

I alla fall - eller just därför - det beror på hur man tager det - är La Donna senza Coure en intressant bok. Den är väl skriven, snabbt och lätt och munter. Den har många humoristiska scener vid sidan av andra som svenskt tryckfihetslag kanske

Vår-spallion

Vårens Nyheter SIDEN, YLLE och BOMULLS tyger

Finner Ni alltid billigast hos

INVERT ERICSONS Manufaktur Medasin VEAVAGEN 39

Damskrädderi och Ateljé för Klänningsömnad

TEGNERSGATAN 1, 2 u. Stockholm. Telefon 95 81. (Hällplats för Spårvagnlinje 1 och 6 och Busslinje 55)

Emottager beställningar på alla sömnad, som hör till första klass damskrädderi och klänningsateljé. Valjort arbete och humana priser.

Vårsaam Ruth Gustafson.

Det största strumpurvalet erbjuder våra 7 specialaffärer

Bredenberg

Hamngatan 30 Hamngatan 16 Drottninggat. 26 Drottninggatan 54 Kungsgatan 39 Humlegårdsгат. 7 Hornsgatan 64 A

ej skulle tillåta komma fram på svenska. Och den har ett överflöd av skarpa, kvicka iakttagelser, kände dock emellanåt en smula kostligt inpassade. Men, den har framförallt sitt intresse för det första som bevis för att sen ny tids kvinnotyp börjar dyka fram i italiensk litteratur och för det andra på grund av att denna »styp», fastän skildrad av en kvinna, ej är mer »ny» än den är.

Pier Gu dro.

AMAFIOR Henna Champoneringspulver. Godtag Inga S. K. ERSÄTTNINGAR - sk erhåller Ni ett friskt, glansigt, livfullt skiftande och baddrande hår. Använd blott. För såväl ljus som mörkt hår i paket à 35 öre.

Sköjlkannor. Måsgördlar Grosessgödar Aderbäckstrumpor samt alla slags gummivaror. Telefon: 'Instru-ment-Kant'. 31 Regeringsgatan 31. HENNA, NYLLE, BÅNTÖR